

Processkrift J

om sagens fortsatte behandling

Til

Østre Landsret, 24. afd.

I sagsnr. B-3448-14:

- 1.
 - 2.
 - 3.
 - 4.
 - 5.
 - 6.
 - 7.
 - 8.
 - 9.
 - 10.
 - 11.
 - 12.
 - 13.
 - 14.
 - 15.
 - 16.
 - 17.
 - 18.
 - 19.
 - 20.
 - 21.
 - 22.
 - 23.
- (v/advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet
(Advokat Peter Biering)

Østre Landsret besluttede ved retsbog af 12. oktober 2016, at landsretten ville træffe afgørelse om ”*rejste spørgsmål af betydning for sagens fortsatte behandling*” efter sagsøgte indlevering af processkrift H den 15. november 2016. I strid hermed indgav sagsøgerne imidlertid den 24. november 2016 processkrift 8 indeholdende bemærkninger til de rejste spørgsmål. Dette processkrift indgives derfor udelukkende – som også varslet i brev af 17. november 2016 – som følge heraf, og idet processkrift 8 giver anledning til følgende bemærkninger:

1. INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

Sagsøgerne gentager i processkrift 8, s. 2, beskyldningen om, at sagsøgte forsøger at obstruere sagens oplysning. Dette er ikke korrekt, hvilket sagsøgte har redegjort udførligt for i processkrift H, s. 2, hvortil der henvises.

Det skal samtidig bemærkes, at det forhold, at sagsøgte løbende og senest i processkrift H har fremlagt yderligere bilag, ikke er et udtryk for, at sagsøgte forsøger – eller har forsøgt – at obstruere sagens oplysning. Tværtimod er det netop udtryk for, at sagsøgte til fulde medvirker til sagens oplysning.

Sagsøgte fremlagde med processkrift H den offentliggjorte og ufærdige IRTOT-rapport (bilag DF) samt – for fuldstændighedens skyld – en række dokumenter, der henvises til i rapporten. Disse dokumenter belyser Hold 4's tilstedeværelse i Irak. At disse dokumenter fremlægges med processkrift H og i sammenhæng med fremlæggelsen af den ufærdige IRTOT-rapport kan ikke anses for obstruktion af sagens oplysning. Tværtimod.

Herudover blev filmen ”Et civiliseret land” (bilag DL) og et uddrag af bogen ”Et land i krig” (bilag DN) fremlagt med processkrift H. Såvel filmen som uddraget fra bogen er offentligt tilgængelige kilder, og det kan derfor ikke anses for obstruktion af sagens oplysning, at disse ikke er fremlagt tidligere. Hertil kommer, at det har stået sagsøgerne frit for selv at fremlægge materialet.

For så vidt angår sagsøgernes bemærkninger om de fremlagte TOC-logs (bilag DB) samt den tilhørende oversigt over, hvem de angivne kaldetal dækker over (bilag DM), henvises der til det anførte i processkrift H, s. 2, herom. Det bemærkes dog i den forbindelse, at sagsøgerne ikke selv mener, at TOC-logs'ne ”*i sig selv har bevisværdi*”, jf. processkrift 8, s. 2.

I forlængelse af dette finder sagsøgte anledning til på ny at fremhæve, at sagsøgerne selv konsekvent har undladt at fremlægge dokumenter af betydning for sagen, som er blevet udleveret til sagsøgerne i forbindelse med deres gentagne aktindsigtsanmodninger. Sådanne dokumenter er derfor i relevant omfang efterfølgende blevet fremlagt af sagsøgte, hvilket netop understreger sagsøgte medvirken til oplysning af sagen.

Sagsøgerne gentager også i processkrift 8, s. 4, beskyldningen om, at sagsøgte skulle have gjort sig skyldig i procesbedrageri. Dette er heller ikke korrekt, og sagsøgte har redegjort udførligt herfor i svarskrift af 2. marts 2015, s. 45, og senest i processkrift H, s. 3, hvortil der henvises.

Sagsøgerne anfører i processkrift 8, s. 3, at sagsøgerne ikke har erkendt, at bevisbyrden påhviler sagsøgerne. Det følger imidlertid af de almindelige bevisbyrderegler, at bevisbyrden for de kendsgerninger, som sagsøgerne påberåber sig, påhviler sagsøgerne. I overensstemmelse hermed anfører sagsøgerne da også netop i sagsøgernes processkrift 7, s. 4, sidste afsnit, at det er *"helt utilstedeligt, at den sagsøgte part overfor sagsøgerne, der har bevisbyrden tillader sig at fremføre, at noget: "... udgør tilstrækkeligt dokumentbevis..."* (understreget her).

2. OPFORDRINGER

2.1 Sagsøgernes opfordringer

Sagsøgerne har i processkrift 8, s. 6, fremsat en række bemærkninger til sagsøgtes besvarelser af opfordringerne 5, 8-11, 17 og 21. Der henvises i det hele til sagsøgtes tidligere besvarelser af disse opfordringer, hvilke fremgår af oversigten over opfordringer vedlagt processkrift G samt af pkt. 2.1 i processkrift H.

Sagsøgernes yderligere bemærkninger giver dog anledning til følgende konkrete bemærkninger:

Opfordring 9-11:

Det skal endnu engang fremhæves, at sagsøgte med duplikken af 10. september 2015 fremlagde månedsrapporten for juni 2004 (bilag AU) og månedsrapporten for februar 2005 (bilag AZ og AÆ). Herudover fremlagde sagsøgte med processkrift A af 21. oktober 2015 månedsrapporten for juli 2004 (bilag AØ), månedsrapport for august 2004 (bilag AÅ) og månedsrapport for september 2004 (bilag BA).

Sagsøgte har således fremlagt alle månedsrapporter fra den relevante periode fra suverænitetsoverdragelsen i juni 2004 og frem til løsladelsen af den sidste tilbageholdte i forbindelse med operation Green Desert i februar 2005. Månedsrapporter, der ligger uden for denne periode, må anses for at udgøre overflødig bevisførelse i forhold til sagsøgernes påstand 1, jf. retsplejelovens § 341.

Sagsøgerne har i processkrift 8, s. 10, antaget, at artiklen af 20. maj 2016 (bilag 103) omtaler flere rapporter udarbejdet af Kurt Borgkvist end den i sagen som bilag AU fremlagte.

Sagsøgte er uenig i, at artiklen af 20. maj 2016, efter sin ordlyd, omhandler andre månedsrapporter end den i bilag AU.

Som nævnt ovenfor har sagsøgerne modtaget en række dokumenter i forbindelse med deres gentagne aktindsigtsanmodninger. Såfremt sagsøgerne måtte mene, at der i blandt dette materiale måtte være dokumenter, der kan belyse forholdet yderligere, står det naturligvis sagsøgerne frit for at fremlægge sådant materiale.

Opfordring 21:

Den omtalte ”Draft Media Plan to tackle the DANBAT Allegations” (bilag DA) er som anført i processkrift C udleveret af det britiske forsvarsministerium i anledning af retssagen. Dokumentet er efter sit indhold udarbejdet af de britiske styrker og indeholder – udover forslaget til håndtering af beskyldninger i irakisk presse – en britisk beskrivelse af operation Green Desert udarbejdet i december 2004, dvs. i forholdsvis nær tidsmæssig tilknytning til operationens gennemførelse.

Som anført i processkrift C understøtter dette britiske dokument Forsvarsministeriets redegørelse for de faktiske omstændigheder, jf. svarskriftet s. 17-19, og stemmer overens med oplysningerne i de fremlagte danske militære dokumenter.

Det er derfor også sagsøgtes opfattelse, at det i bilag DA anførte om, hvem der foretog screening af de tilbageholdte, må lægges til grund for sagen.

Opfordring 27:

Som en ny opfordring opfordres (27) sagsøgte til at fremlægge den i bilag DA omtalte artikel af PIO Peter Rasmussen. Sagsøgte vil på foranledning heraf undersøge, om den omtalte artikel kan identificeres og fremfindes.

Det bemærkes dog i den forbindelse, at PIO Peter Rasmussen er anført på sagsøgtes vidneliste, hvorfor Peter Rasmussen vil kunne afhøres om indholdet af den omtalte artikel under hovedforhandlingen.

Sagsøgte foreslår på foranledning heraf, at afhøringsstemaerne som angivet i processkrift H, pkt. 2.4.5, for oberst John Dalby, bataljonens næstkommanderende (NN 1) og Peter Rasmussen præciseres til også at omfatte ”pressehåndtering i relation til operation Green Desert”.

I forlængelse – og på foranledning – af opfordring (27) fremlægges som **bilag DO** forsvarsministerens svar af 23. december 2004 på spørgsmål nr. 1459, hvorved der vedlægges

oversættelser af otte artikler fra den irakiske avis Al Manarah fra den 12.-14. december 2004, hvor danske soldater er omtalt i relation til operation Green Desert.

2.2 Sagsøgte opfordringer

Sagsøgerne anfører i processkrift 8, s. 5, at den ubesvarede opfordring K alene angår spørgsmålet om forældelse, og at besvarelsen af opfordringen derfor ikke længere er relevant. Dette er ikke korrekt, og opfordring (K), som omhandler, hvem den tredjemand er, der har rettet henvendelse til sagsøgeren, samt omfanget af og tidspunktet for denne opsøgende indsats, fastholdes derfor.

Forsvarskommandoen har oplyst – som også anført i opfordring (A 3) – at man ikke har kendskab til en by i Basra-området ved navn Makala. At sagsøgte må være nærmest til at besvare, hvad Makala er, udgør derfor ikke en fyldestgørende besvarelse af opfordringen.

Til yderligere besvarelse af sagsøgernes opfordring om, hvorvidt der i november 2004 fandtes en ugentlig briefing mellem Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriet, skal det oplyses, at sagsøgte igen har undersøgt forholdet uden, at der er fremkommet oplysning om, at dette var tilfældet.

3. EDITIONSBEGÆRINGER

Sagsøgte henholder sig for så vidt angår editionsbegæring nr. 15 og nr. 18 til det i processkrift H, s. 10, anførte herom. Sagsøgte vil fremlægge de britiske styrkers registreringslister, såfremt de britiske myndigheder måtte udlevere disse til Forsvarsministeriet.

4. SAGSØGERNES SÅKALDTE "MEDICAL REPORTS"

Sagsøgte henholder sig til Østre Landsrets kendelse af 21. november 2016, hvorved landsretten besluttede, at de såkaldte "Medical Reports" for 22 af sagsøgerne skal forelægges for Retslægerådet, og at sagsøgernes anmodning om yderligere lægelige undersøgelser ikke imødekommes.

5. VIDNEFØRELSE

Sagsøgerne har i processkrift 8, side 9, fastholdt, at punkt 6 bør opdeles i litra c. Sagsøgte har ingen indvendinger imod dette, såfremt sagsøgernes bemærkning skal forstås således, at sagsøgerne under dette pkt. ønsker at afhøre de danske soldater om de britiske styrkers rapporter til den danske bataljon i forbindelse med operation Green Desert.

For så vidt angår sagsøgernes bemærkninger til førelsen af Søren Gade og Christian Oldenburg som vidner samt bemærkningen om, at vidnerne – bortset fra Søren Gade – skal afhøres af sagsøgerne først, henvises til det i processkrift H, s. 13, anførte.

Sagsøgte noterer sig, at sagsøgerne ingen protester har mod de i processkrift H angivne afhøringstemaer, og at sagsøgerne – på trods af at være blevet opfordret hertil – ikke selv har bragt konkrete og individuelle afhøringstemaer i spil. Landsretten bør derfor tage stilling til de af sagsøgte foreslåede afhøringstemaer med den tilføjelse, at oberst John Dalby, Peter Rasmussen og bataljonens næstkommanderende (NN 1) også kan spørges til pressehåndteringen i relation til operation Green Desert, jf. ovenfor under pkt. 2.1.

Landsretten besluttede ved kendelse af 21. november 2016, at de såkaldte ”Medical Reports” skal forelægges for Retslægerådet. I kendelsen er det anført, at Forsvarsministeriet ikke vil modsætte sig, at der kan ske afhøring af de fem undersøgende læger under hovedforhandlingen. Dette kan hermed bekræftes, idet afhøringen af lægerne dog bør afgrænses til alene at omfatte en uddybning af de såkaldte ”Medical Reports”, som lægerne har udarbejdet.

Sagsøgte henviser i den forbindelse til Østre Landsrets kendelser af henholdsvis 18. oktober 2016 og 8. november 2016 (begge vedlægges). I kendelsen af 18. oktober 2016 afgrænsede (”begrænsede”) landsretten afhøringen til alene at angå de af lægerne udarbejdede erklæringer. I kendelsen af 8. november 2016 begrænsede landsretten afhøringen til alene at angå den af lægen udførte behandling.

Tilsvarende bør afhøringen af de fem undersøgende læger afgrænses (”begrænses”) til alene at omfatte de såkaldte ”Medical Reports”, som lægerne har været med til at udarbejde. Landsretten bør derfor tage stilling hertil ved fastlæggelsen af afhøringstemaerne.

Sagsøgerne har til besvarelse af opfordring (G) bekræftet, at ”*alle 23 sagsøgere blev tilbageholdt ved enten Cyan 1 eller Cyan 4*”. Sagsøgerne anfører imidlertid i processkrift 8, side 10, at dette ikke udelukker, at Cyan 2 og Cyan 3 kan have konkret betydning for sagens afgørelse. Sagsøgerne angiver intet som helst om, hvad det skulle kunne være for en konkret betydning.

Til brug for sagens videre behandling bør landsretten nu i lyset af besvarelsen af opfordring (G) tage stilling til, om – og i givet fald i hvilket omfang – bevisførelsen skal begrænses til alene at angå målene Cyan 1 og Cyan 4. En sådan tilskæring af bevisførelsen vil selvsagt have betydning for tilrettelæggelsen af sagens fortsatte behandling.

6. SAMMENFATNING AF SPØRGSMÅL, SOM LANDSRETTEEN BØR TAGE STILLING TIL

Med henvisning til konklusionerne (1)-(8) i processkrift H og det anførte ovenfor, bør landsretten nu tage stilling til følgende spørgsmål, idet det bemærkes, at landsretten ved kendelse af 21. november 2016 har taget stilling til konklusion (2) om gennemførelse af nye

speciallægeundersøgelser eller forelæggelse for Retslægerådet af de såkaldte "Medical Reports":

- 1) Editionsbegæringerne nr. 1-7 og 12-18
- 2) Om alle de tidligere og nuværende tjenestegørende i Forsvaret og Udenrigsministeriet anses for at være sagsøgte vidner med den virkning, at den del af disse vidner, som enten sagsøgte eller sagsøgerne har begæret afhørt, skal afhøres først af sagsøgte.
- 3) Om Søren Gade, Christian Oldenburg og Kurt Borgkvist skal føres som vidner eller ej.
- 4) De af sagsøgte foreslåede afhøringstemaer for de vidner, som sagsøgerne har begæret afhørt, som præciseret ovenfor under pkt. 5.
- 5) De af sagsøgte foreslåede afhøringstemaer for de vidner, som sagsøgte har begæret afhørt, som præciseret ovenfor under pkt. 5.
- 6) Hvor mange retsdage, landsretten anser for nødvendige til gennemførelse af hovedforhandling.
- 7) Om – og i givet fald i hvilket omfang – bevisførelsen skal begrænses til alene at angå målene Cyan 1 og Cyan 4, hvor sagsøgerne blev tilbageholdt.

Sagsøgte går ud fra, at landsretten tager stilling til disse syv konklusioner uden yderligere skriftveksling herom.

Dokumenter,

som påberåbes:

Bilag DO Forsvarsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 1459 med bilag

København, den 1. december 2016

Kammeradvokaten

v/Peter Biering

– Partner, Advokat (H)

